

KMETIJSKI LIST

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno K 12.—

polletno » 6.—

Posamezna številka 30 v

Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:

male oglase K — 40

uradne razglase » — 80

reklame » 1.—

Uredništvo in upravlništvo lista je v Ljubljani v bivši Mahrovi trgovski šoli pred „Mestnim domom“.

Uradno poročilo SKS.

Na podlagi strankinih načel je vodstvo naše stranke že takoj po ustanovitvi SKS. iskalo stikov s srbskimi in hrvaškimi kmeti, ker cilj naše stranke ni samo združiti in osamosvojiti le slovenske kmete, ampak hoče in mora bratsko, roko v roki nastopati s hrvaškimi in srbskimi kmeti. Zaradi znanih dr. Koroševih snubitev po Srbiji in drugod so se voditelji naše stranke sestali dne 18. septembra v Zagrebu z voditelji kmetov Srbov in Hrvatov, da medsebojno spoznajo programe kmečkih strank in da ugotovijo, ako je prepotrebno skupno postopanje teh strank tudi dejavski mogoče. S skupnim postopanjem smo na tem sestanku preprečili spletke „Slovenske ljudske stranke“, katera se poizkuša s svojo „Kmečko zvezo“ vmešati med hrvaške in srbske kmete in tako onemogočiti druženje naše stranke s kmečkimi strankami Hrvatov in Srbov. — Dosegla se je temeljna podlaga za skupno postopanje vseh jugoslovanskih agrarnih strank v zmislu tesnega jugoslovanskega edinstva.

Kakšnih sredstev se poslužuje VLS. v boju proti nam?

(Shod v Št. Ilju.)

Za nedeljo dne 21. septembra je bil sklican shod naše stranke v Št. Ilj v Slovenskih goricah. Govornik Mermolja je bil prijateljski opozorjen, da se nekaj od ljudske stranke pripravlja, ter da bo hud govorniški boj. Zato je šel Mermolja z veseljem na shod, ker ničesar bolj ne želi, kakor da bi se na shodih srečal z nasprotnimi govorniki. Na shodih naj bi govorili oboji, ljudstvo pa naj bi sodilo. Nasprotna gospoda to tudi dobro ve. Ve tudi, da se oprijemajo kmetje in kmetice resnice povsod, kjer nas slišijo govoriti. Vsled tega so izumili najnižkotnejši način boja proti nam: razbijanje shodov, da ljudstvo ne izve, kaj je „Samostojna kmetijska stranka“.

Tako je bilo v Št. Ilju. Sam urednik Zebot je prišel v Št. Ilj že dan pred shodom ter pripravil nekaj ljudi, da razbijejo naš shod. On je tam doma. Vedel je, da mu vzame Mermolja, če tam govori, celo lastno župnijo, kar bi mu bilo v preveliko sramoto. To se naj povsod zgodi, ker ljudstvo mora spoznati, da naša stranka ni to, kar oni o njej pišejo in govorijo, marveč da je najpoštenjša in najpotrebnejša kmečka organizacija, ki noče, da bi bil kmet razcepljen na liberalno, klerikalno in socialistično stranko, ampak da bi bil združen po vsej državi v eni, to je v svoji lastni stranki.

Iz naših govorov in spisov tudi vsakdo spozna, da hoče SKS., da ostane ljudstvo verno, a ker se tako boje, da ne bi ljudje zvedeli resnice, zato nam hočejo prepovedati govoriti. Tudi naše liste, ki so bili poslani v Št. Ilj na ogled, je vse ena roka poslala nazaj. Boje se, da bi ljudstvo ne zvedelo resnice.

Mermolja je prišel na shod s predsednikom krajevnega odbora iz Jarenine, Šumenjakom, ki je bil prej v odboru „Kmečke zveze“. Ali je morda Šumenjak Nemčur (to odlikovanje bi nam „Slovenski Gospodar“ rad pripel). Razvidno je, da je moral Zebot pripraviti razbitje shoda, a zdaj se opravičuje v „Straži“ in v „Slovenskem Gospodarju“, da je ljudstvo miril. Na Mermoljevo

opazko, da je Zebot odgovoren za ves skandal, je le-ta res zaklical, naj se zboruje. Obenem je pa hujskajoče govoril ter označil Mermolja za Nemčurja in narodnega izdajalca. Ni čuda, če so bili ljudje zaradi tega na Mermolja ogorčeni. Vsled tega se bo Zebot zagovarjal pred sodnijo. Mermolja, ki je bil pred razsulo Avstrije in po njenem razsulu najvnetejši narodnjak, kar je še danes, si kaj takšnega ne bo pustil dopasti. S tem, da pristopajo v kmečko stranko tudi kmetje posestniki, ki so bili prej Štajercijanci, vendar še ni rečeno, da postane stranka to, kar so oni prej bili, ampak nasprotno, da se morajo oni ravnati po strankinem programu, ki je naroden in državotvoren. Nesramna laž je tudi, da bi bil neki Reininger, ki je denunciral Slovence leta 1914., v naši stranki.

Shod je preprečil neki star človek, ki je, kakor izvemo, pri vseh občanah na slabem glasu in ni nikak kmet. Obnašal se je kakor pijan šnopsar ter rabil vse mogoče izraze. Ravno tako sta se obnašali dve ženski. Neka Vračko je pridrvela kakor furija, trgala naše lepake in se zaganjala v Mermolja kakor v antikrista, ker je bila menda že od kogarkoli tako nahujskana. Ljudstvo je stalo in bi rado videlo, da bi se vršil shod. Tudi Zebotovu pozivu, naj gre zborovati za njim v „Slovenski dom“, ni sledilo. Ker pa omenjeni razgrajalci s še nekaterimi drugimi ni odnehal, je Mermolja odšel. Pozivljemo vso pošteno slovensko javnost, da sodi, ali je takšno bojevanje „Slovenske ljudske stranke“ v čast gospodu uredniku Zebotu in tudi sploh celotni nasprotni stranki. S tem podlim, najnižkotnejšim činom se pa še hvalijo v „Straži“ in v „Slovenskem Gospodarju“, da je stala „Samostojna kmetijska stranka“ pred ljudsko sodbo. Kateri sodnik je še obsodil človeka, preden ga je bil zaslišal? Kličemo vam: Če nimate boljših sredstev v boju proti nam, ste že danes propadli. Ljudstvo bo zvedelo resnico. Vsak kmet in vsaka kmetica mora zvedeti, kaj smo in kaj hočemo. Ne boste nas ostrašili. Nobena zloba nas ne bo ustavila. Mi gremo dalje, neustrašeno v boj za Staro Pravdo.

„Slovenski Gospodar“ in „Kmečka zveza“.

„Slovenski Gospodar“ in njegov urednik, ki sta stala med vojno na strani „slavne, nepremagljive“ Avstrije, si lastita danes zaslugo za ustanovitev Jugoslavije ter za pravico samovlade. Ta dva sta celo vojsko navduševala „naše fante“, naj dajo kri in življenje za „dunajsko apostolsko veličanstvo pa milosti božji“. Ti „naši fantje“ smo bili pa tudi skoro vsi moške v starosti do 50 let. Ta dva sta navduševala naše vsled groznega časa duševno strte žene in dekleta, ki so bile vedno v skrbeh; žene za svoje moške in sinove, dekleta za svoje drage ženine, kateri so trpeli v neskončni vojski. Navduševala sta jih, naj pridno delajo in sejejo, da bo mogla vojska dalje trpeti. Ta dva sta s svojo „Kmečko zvezo“ pomagala kmetici, potem ko je s krvavim trdom pridelala žito, da ga je smela prodati po 15 krajcarjev kilogram, čeravno bi žito doma rabila za sebe in za družino. S to svojo „Kmečko zvezo“ sta pomagala kmetici čistiti hleve tako temeljito, da ni imela s čim orati, smela pa je kopati, da le reši domovino in dunajsko veličanstvo. Med tem pa so bili hlevi gospode polni.

Dalje je ta „Kmečka zveza“ skrbela, da je naša slovenska kmetica smela prodati vojnemu erarju živino za polovico ceneje kakor so jo prodajali Mažari in Hrvati. Dalje sta skrbela ta dva kmečka prijatelja, da je šel skupljeni denar za vojna posojila, ki se baje najbolj obrestujejo. Poleg tega se je pa s takimi posojili pomagalo vzdrževati vojsko še naprej, s čimer moreta žena in dekle doseči, da mož, sin, ženin lahko častno pade za „avstrijsko domovino“. Kaj to, če bo žena vdova, če bo kopica otrok brez očeta in če dekle izgubi ženina. Obe morata spoznati, da je to kazen za greh. Dekle sme postati „stara devica“, ona utegne kot spokornica biti najboljša agitatorica te svoje dobrotljive predpostavljene gospode. Za danes toliko v razmišljanje vsem tistim, ki si še zastirajo oči pred svetlobo. Naš kmet in naša kmetica, naš mož, naša žena, naš fant, naše dekle, nosi naš list tja, kjer ga še ni in širi ga vsepovsod! Naj zasije luč resnice v vsakem kraju, ki je še danes zaplankan z desko „Slovenskega Gospodarja“ in „Kmečke zveze“.

Zakaj mora biti kmetijska organizacija tudi politična?

Ako primerjamo prihodnost z našo preteklostjo, vidimo, da se nam, ako ostanemo brezbrizni za svoj stan, odpirajo vrata v novo suženjstvo. Ta moment (trenutek) nekako vse zaviha kmeta, trdeč, da ima vsega dovolj. Ne spomni se pa nihče žalostnih časov našega kmeta v predvojni dobi, ko so bili redki tisti, ki so splezali na vejico samostojnosti in bili brez dolgov. Cena pridelkov, kakor pšenice, živine, vina, je bila nizka in komaj se je rilo z obrestmi in davki naprej. Med vojsko pa so si morda malo opomogli samo tisti kmetovalci, kateri so imeli dovolj delovnih moči. Oni z živino so se komaj otresli dolgov ali pa sploh ne. Kaj pa sedaj? se vprašamo. Denar bo zgubil svojo vrednost, davki bodo veliki, nastalo bo pomanjkanje denarja. Naši pridelki bodo padli v ceni, a industrijski predmeti ostali pri visokih cenah. Zopet bodo ljudje začeli zapuščati deželo in lezti v mesta in tovarne. In kmet? Najboljši kmet bo lahko padel v dolgove in suženjstvo se bo začelo znova.

Zato pa: Ali je v sedanjem času res na mestu, da se kmet samo strokovno organizira? Ali naj se pridno trudi zboljšati svojo živinorejo, sadjerejo, vinorejo, poljedelstvo, da dobi lepe pridelke? Ali naj potem čaka, da svoje pridelke po sramotno nizki ceni proda? Kaj ima od tega? — Nič! Delal bi samo za druge! In v drugem primeru: Če tudi blago mogoče primerno proda, bodo pa bremena in plačila taka, da mu bodo dohodki prenizki. Iz tega sledi, da je strokovna organizacija brez političnega ozadja v sedanjih razmerah nezadostna. Ako kmet kaj pridelaj, naj ima pri določevanju cen vsaj toliko pravice, da se bo smel varovati izgube, kakor tudi naj ima pravico gledati, ako kaj skupi, da mu visoke cene, bremena in davki ne bodo onemogočili gospodarskega obstoja. Tudi kmet naj sodoči o tem, kako država gospodari z denarjem in z državnim premoženjem. Zato je velika pregreha, da, zločin, ako sedaj kmeta ne pustijo iti pota, ki mu je v ti dobi potreben. Tiste gospode, ki

Prispevajte v tiskovni sklad za „Kmetijski List“!

vlačijo kmeta v nesamostojno „Kmečko zvezo“ in v nesamostojni „Kmečki svet“, bi vprašal, se li upajo prevzeti odgovornost pred Bogom in pred narodom, ker gotovo vedo, da ne delajo za koristi kmeta, ampak za svoje. Zdi se mi, da pripravljajo čase Matije Gubca.

* * *

Obenem naj mi bo dovoljeno napisati še naslednje vrstice:

V „Straži“ sem čital, da se vrše v kratkem v ljutomerskem okraju in drugod shodi viničarjev, ki jih skliče strokovna zveza, oziroma „Slovenska ljudska stranka“. Vse prav, nimamo nič proti temu. Toda če pomislimo, da se nam je nedavno očitalo, da hočemo razredni boj, se človeku gabi to početje. Ali niso viničarji in kmetje eno! Tesno s kmetovo družino zvezani, živijo enako življenje kot kmet, delajo ravno tako od zgodnje ure do poznega večera kot kmet. Redijo govedo, svinje in perutnino in ravno tako gledajo, da morejo prirejeno prodati kot kmet. Iz viničarja postane kdo lahko zmeraj kmet in mnogi pridni viničarji so si že nakupili zemljišča in žive z nami enako življenje. Marsikateri pa si bodo tudi še lahko nakupili lastne domove sedaj ob izvršitvi agrarne reforme. Jaz ne vem torej, čemu razdirati vrste trpinov. Zdaj bodo menda sklicali še male posestnike, obrtnike in kdo ve kaj še vse.

Izjavljam odločno, da je vsak nasprotnik kmečkega stanu in naroda, kdor med prebivalstvom na deželi v lastni prid seje razdor.

Kmet iz ljutomerskega okraja.

Verižniki ali kaj?

„Slovenski Gospodar“ piše, kaj če bi bil Mermolja verižnik ali agent trgovcev, ker ponuja po 10.000 kron na shodih, in Drofenik celo po 20.000 kron. Vpraša, odkod ta denar. Sicer ne pove, da ponuja ta denar stranka, ne pa govornika iz svojega in to v zmislu objave v 8. št. „Kmetijskega Lista“.

Ce sta Drofenik in Mermolja verižnika, imata popolnoma prav, da zapravita denar na shodih, ker drugače bi ga vsekako zgubila. Vsaj naša stranka zahteva, da se zapleni denar verižnikov.

Uspeh naše stranke.

Na drugem mestu objavljamo naredbo glavnega poverjenika za agrarno reformo, glasom katere se ureja oddaja zemljišč v zakup ter oddaja lesa in stelje tistim, ki nimajo dovolj ali nič svoje zemlje, odnosno gozdov. Naša stranka je stavila na omenjeno poverjenišvo utemeljene zahteve ter dosegla to, da bodo kmetje, ki nimajo gozdov, končno vendarle dobili vsaj toliko lesa iz gozdov raznih velikašev, kolikor ga neobhodno potrebujejo.

Vinski davek na Štajerskem.

Načelnštvo naše stranke je poslalo deželni vladi za Slovenijo naslednjo vlogo:

Načelnštvo SKS. protestira po nalogu tozadevnega sklepa strankinega izvrševalnega odbora najodločneje zoper odloka nadzorništva deželnih naklad v Ljubljani z dne 10. avgusta 1919., št. 1268/19, odnosno z dne 12. septembra 1919., št. 1268, s katerima se uvaja v slovenskem delu „bivše“ Štajerske deželna naklada na vino.

Omenjena deželna naklada na vino je bila vpeljana na Štajerskem z naredbo z dne 30. decembra 1917., št. 117 dež. zak. za Štajersko, vendar ni prišlo do izvajanja te naredbe, ker se ji je ljudstvo v splošnem uprlo. (V dokaz naj bodo še sedaj pri občinskih uradih ležeči in nerešeni zadevni akti.)

Prejšnja štajerska deželna vlada tudi ni silila na izvedbo te naredbe, ker se je le predobro zavedala nevarnih posledic, ki bi se iz tega nedvomno izcimile. Naredba je tedaj obstojala večji del le na papirju.

Skrajno krivičen bi bil ta davek že zaradi tega, ker bi se moral plačevati od pridelka, ki je kmeta stal ogromno stroškov in bi se imel zopet porabiti za delavce in družino, torej za zopetno obdelovanje zemljišča.

Tem krivičnejši bi bil ta davek v današnjih razmerah za štajerske vinogradnike, ko se ven-

dar čutimo v Sloveniji vsi kot eno telo, ter morajo Štajerci odklanjati vsako naredbo, ki bi hotela delati razliko med štajerskimi in kranjskimi Slovenci ter jim nekako vsiliti mnenje, da z drugimi Slovenci niso enakopravni, odnosno da so nekaki Slovenci druge vrste. S takim postopanjem, s katerim bi se Štajerce za njih stoletno tlačanje močnejšim Nemcem nagradilo v dobi enakopravnosti od lastnih ljudi le z novimi davki, bi bila dana le prilika za medsebojno sovraštvo, zavist in splošno nezadovoljnost.

Načelnštvo SKS. stavi zato **nujni predlog**: Slavna deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani izvoli nemudoma **preklicati uvodoma omenjeno naredbo** in s tem oprostiti slovenske štajerske vinogradnike nameravanega viškega davka, ker misli, kakor načelnštvo SKS. doznava, več županov odložiti svoja mesta, ker za izvedbo omenjene naredbe v sedanjih neurejenih razmerah ne morejo prevzeti nikake odgovornosti in sodelovanja.

Oddaja zemlje v zakup ter preskrba stelje in lesa.

Glavni poverjenik za agrarno reformo v Sloveniji je z ozirom na to, da iz tehničnih razlogov uradna oddaja v začasni zakup ni v vseh primerih izvedljiva, odredil nastopno:

1.) Nobeno poljedelsko zemljišče (njive, vrtovi, vinogradi, travniki, pašniki) ne sme ostati neobdelano, oziroma neukoriščeno.

2.) Vsak veleposestnik sme obdelovati v svoji režiji le toliko zemlje svojega veleposestva, kolikor je more obdelovati sam kot strokovni vodja (ekonom) s svojo gospodarsko družino, v katero spada tudi primerno število nastavlencev in delavcev, doslej zaposlenih na veleposestvu. Izjema je dovoljena le, če zemlje sploh ni mogoče oddati spodaj navedenim soupravičencem v najem.

3.) Vse poljedelsko zemljišče, ki ga v zmislu točke 2.) ne obdela veleposestnik sam s svojo družino, mora oddati uprava veleposestva še to jesen v najem onim občanom na veleposestvu interesiranih občin, ki se preživljajo deloma ali pa v celoti z obdelovanjem zemlje, pa zemlje sploh nimajo ali pa je imajo manj, nego jim je je treba za preživljanje njih rodbin; nihče teh zakupnikov pa ne sme dobiti na podstavi te odredbe v zakup več zemlje, nego jo more, vstevši njegovo lastno zemljišče, obdelati s svojo rodbino. Po možnosti naj se vpoštevajo pri oddaji v zakup sorazmerno vsi, ki so upravičeni dobiti zemljo v zakup.

4.) Kot najemniki imajo vselej, zlasti pa tedaj, kadar zemlje primanjkuje, prednost dobrovoljci in vojaki, ki so se borili za osvoboditev in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, invalidi ter vdove in sirote padlih vojakov.

5.) Vsak podnajem je strogo prepovedan.

6.) Oddaja zemljišča v najem na dražbi je nedopustna.

7.) Najemščina v nobenem primeru ne sme presežati dosedanje višine ter se sme zahtevati in plačevati le v denarju.

8.) Najemna pogodba se sme glasiti le na eno leto in mora navajati pogoj, da velja le, če jo odobri glavni poverjenik za agrarno reformo. Glavni poverjenik za agrarno reformo bo odobril pogodbe, sklenjene v zmislu te odredbe, ter jih po preteku te najemninske dobe podaljšal vsem onim kmetovalcem, ki bodo zemljišče, vzeto v najem, obdelali skrbno in dosednji obdelavi primerno.

9.) Vsak najemodajalec mora sestaviti imenik vseh najemnikov ter v njem razen podatkov o osebi najemnikov navesti število članov najemnikove rodbine, živčih v najemnikovem gospodarstvu, skupno površino vseh po najemniku ukoriščenih njiv, travnikov in pašnikov (vstevši njegovo lastno zemljišče), površino zemlje, na najemodajalčevem posestvu od njega vzete v najem, višino najemnine, preračunjene na 1 ha vsake kulture, in skupno vsoto najemščine.

10.) Ob utemeljenih pritožbah, da se te odredbe niso izvršile, odpošlje glavni poverjenik na veleposestvo ob stroških veleposestnikovih strokovnjaka, ki bo v zmislu ministrske odredbe z dne 10. aprila 1919. uradoma izvršil oddajo v

začasni zakup; nadalje se bo v zmislu § 6. te odredbe brezizjemno za vsa zemljišča, oddana v najem, določila enotna zakupnina v znesku petkratnega katastralnega čistega donosa.

K temu se uradno še pristavlja:

Utemeljene, po dotičnih županstvih uradno potrjene pritožbe proti načinu oddaje zemljišč je pošiljati glavnemu poverjeniku za agrarno reformo; v primeru, da pritožba ne bo opravičena, plača krivec stroške uradnega poizvedovanja.

Oddajo stelje, drv in lesa onim kmetovalcem, katerih potreščina iz lastnih posestev ni krita, izvrše do nadaljnjih odredb državni nadzorniki, kjer obstojajo, in sicer le v najpotrebnejši izmeri. Kjer pa nadzornikov dosedaj ni, naj prijavijo kmetovalci svoje potrebe občinam, ki naj jih skupno in pregledno predložijo glavnemu poverjeniku, to pa le glede posestev, ki presegajo 200 ha. Občinam se posebnih uradnih ukazov in navodil o tej zadevi ne bo izdajalo.

Samoodločba narodov.

Z radostnim srcem smo sprejeli to idejo, ki jo je izpregovoril predsednik ameriških združenih držav Wilson. Vse ga je slavilo, mlado in staro, vse je pritrjevalo njegovim načelom. Nehote je, bodisi izobrazen, bodisi priprost človek z radostnim vzklikom sankcioniral njegova načela. Slišali smo to na lastna ušesa, ne samo doma, marveč tudi v tujini, po vseh časopisih smo čitali in proslavljali te ideje.

Žalostna izkušnja pa nam kaže, da so ljudje, kateri si te krilate besede prilasčajo le za svojo lastno korist. Poglejmo Italijane! Oni si mislijo: „Mi smo narod in po Wilsonovih načelih imamo samo mi odločevati, bode li Goriška, Trst, Istra i. dr. naše ali ne“. Podobno so delali tudi naši mogotci, kateri so že v stari Avstriji vsled protekcije nekaj veljali. Mi slovenski kmetje pa, ki v ogromni večini tvorimo naš narod, mislimo, da veljajo Wilsonova načela kolikor toliko tudi za nas; zato smo se odločili, da se otresemo vsega gosposkega jerobstva, ter smo si ustanovili svoj lastni dom: svojo „Samostojno kmetijsko stranko“, v kateri hočemo o sebi sami odločevati, se sami vladati, si sami postaviti snovati, ki bodo v našo zaščito, naš obstoj in naš napredek. Do tega smo tudi upravičeni, saj tvorimo vendar mi kmetje pretežno večino našega naroda, saj nas je vendar osemdeset od sto. Nam gre torej po Božji in naravni postavi taka pravica. Toda v začudenje so se znašli izmed ostalih dvajset odstotkov prebivalstva ljudje, kateri si prilasčajo to pravico, češ: „Mi smo narod, kaj boste vi, vi ste kmetje, vi se ne smete šteti za narod, mi smo za to tu, da kmete vodimo, kot mesar ovce, četudi v mesnico. Saj vendar veste vi kmetje, da imamo mi, daš nas je samo dvajset in vas osemdeset odstotkov, že od nekdanj oblasti nad vami. Ali ste že pozabili, kako smo mi, oziroma naš prednik, kronali vašega kmečkega vodjo Matijo Gubca v Zagrebu z razbeljeno krono? Tudi takrat je bil naš prednik gospod grof Tahi domala sam s svojimi zvestimi pomagači napram tolikim kmetom, pa je vse razpršil, je vsem navezal nagobčnike, da so potem zopet radi ali neradi tiho dalje tlačanili“.

In po Tahijevem vzorcu delajo ti verni njegovi potomci izmed dvajsetih z nami kmeti. Oni nas bičajo z vsemi surovostmi po svojih časopisih. Oni posajajo naše kmete prvoboritelje na razbeljeno „žerjavico“ laži, zavijanja, podlosti, obrekovanja in podtikanja, s čimer hočejo v naš umoriti samozavest. Z istim časopisjem se trudijo navezati nam nagobčnike, ki smo jih bili vajeni pod staro Avstrijo.

Kaj jim mari resno delo za blagor države, za dobrobit naroda?! Njim je le za to, da ne pride kmet do moči, da sami neomejeno gospodarijo s kmeti po svoji volji dalje. Gre jim za korita, kjer bi mogli lažje snovati načrte za zasužnjevanje kmeta po Tahijevem načinu.

Toda sveži, oživljajoči vetrič Wilsonovih načel je prevedril dušo slovenskega kmeta. Vidimo, da so si povsem nasprotne stranke v tem edine, da nas ne dopustijo do organizacije v „Samostojni kmetijski stranki“. Ena stranka nas sumniči, a druga jo v sumničenju z lisičjo prevdnostjo podpira, češ, če se ne bo kmet med sabo pretepal in sovražil, imeli bomo mi slabe čase. Iz izkušnje vedo, da, če sta se dva kmeta

med sabo rukala, je bil tretji iz vrste dvajsetih, kateri je med tema dvema prav pridno za sebe kravo molzel. Iz tega se vidi, zakaj toliko nasprotovanja proti naši združitvi v „Samostojni kmetijski stranki“. Oni se boje za izgubo dobre molzne kravice, za njeno tolsto mleko. Bojijo se za lepe pokorne ovce in njih volno. No, naj se boje ali ne, to jim ne pomaga, nam je vseeno. Kravica in ovca nočeta več ostati v hlevu teh pastirjev, ampak gresta svojevoljno v svoj lastni hlev.

Gospodje z „golido“ in s „škarjami“ imajo ostati zunaj. Oni ne smejo tjakaj za njima. Za nje je prostor kvečjemu še v muzeju, kjer se nahajata morilec kmeta Matije Gubca, bivši grof Tahi, in, njegova tovarišija.

Notranjski kmet.

Sokol — Orel.

V pojasnilo „Domoljubu“, ki napada naša pristaša Majcena in Zupančiča zaradi tega, ker sta Sokola, povemo, da smatramo mi „Sokola“ kakor „Orla“ za telovadni društvi, v katerih se politika gojiti ne sme.

Volitve.

Ce beremo dnevne liste, čitamo vedno, da se razne strokovne skupine organizirajo neglede na liberalizem ali klerikalizem, ter si izvolijo izmed sebe stanovske tovariše. Nikdar se še ni čulo ali bralo, da bi si odvetniška, zdravniška ali trgovska zbornica postavila za predsednika pripadnika kakega drugega stanu. Edino kmetje-posestniki so še toliko nepoučeni in nesamostojni, da ne vidijo svojih sotovarišev.

Poglejmo, kako je pri kmetijskih družbah in njihovih podružnicah kakor tudi pri kmetijskih korporacijah na deželi sploh. Razpišejo se občni zbori in obenem se volijo novi odbori. Gospodje kakega drugega stanu se takoj iz koristolovstva pridružijo in si žele, da se jih voli na vsa mero-dajna mesta, čeprav še pojma nimajo o kmetijstvu.

Pri občinskih volitvah je tudi tako; kaj šele, ko se razpišejo volitve v zakonodajne zastopel Stranke tega ali onega prepričanja se zbero in določijo v kmetijskih volilnih okrajih navadno za kmetijskega zastopnika veliko raje pripadnika kakega drugega stanu nego kmeta. Gospod vsiljenec-kandidat pravi po strankinem naročilu po deželi shode. Tudi na prsa, bobna, kriči: jaz sem vaš kandidat! Bljubeje in prisega, kaj do-brega bo vse storil, za svoje volilce-kmete, če ga bodo izvolili za poslanca. Poln je medu! Kmetje-volilci gredo na limanice, na pritisk od zgoraj mu obljubijo glas in izvoljen je. Po izvolitvi obrne navadno gospod poslanec hrbet svojemu volilnemu okraju. Če nanese slučaj, da moraš iti do tega gospoda poslanca, te mrzlo odslovi ali pa ti z lažjo odgovarja, da ni mogel tega in tega storiti, ker drugi niso dopustili ali ne dopuste.

Ako se ne motim, so pred nekaj leti po volitvah taki gospodje v državnem zboru najprvo glasovali za sebe, namreč za povišanje svoje plače. Vprašam: ali je bilo to v korist volilcem? Gotovo ne! Če jim je res toliko za čast, bi lahko poleg svojih mastnih dohodkov častne službe zastoj opravljali.

Dragi sokmetovalci! Pri prihodnjih volitvah bodimo dosledni in volimo samo kmete, ki poznajo svoj stan do zadnje trohice, ne pa gospode, ki skrbijo le za svoj dobrobit ter meče kmetu samo drobtinice od polne svoje mize in to šele takrat, ko je sama sita.

Iz tega nam sledi načelo: gospoda naj imajo svoje stanovske zastopnike, kmet pa svoje.

Pismo z Dolenjskega.

Velika večina Dolenjcev se bavi s prasičerejo. Ta je tudi glavni dohodek skoro vseh Dolenjcev. Vsaj dosedaj je bil, toda če bo cena prasičem tako padala, kakor je sedaj padati začela, bo vsak kmet primoran prasičerejo opustiti. Mladi pujski, ki so stali pred nekaj meseci 600 K, stanejo sedaj 60 do 80 K. In vse bi še bilo, ako bi tudi cena drugega blaga, ki ga kmet potrebuje, sorazmerno z njegovim blagom padala.

Sedaj prodaja kmet par pujskov, za izkupiček pa dobi en par nogavic. Dosti kmetov je tudi ta-

kih, ki nimajo svojih konj; saj je vsakemu znano, kako kruto je avstrijska vlada rekvirirala vso vprežno živino. Torej kmet, ki nima vprežne živine, je priredil n. pr. šest mladih pujskov od ene plemenske svinje in jih hoče peljati na semenj, recimo v Novo mesto. Najeti mora voznika, da mu jih pelje na semenj. Za vožnjo iz Bučke, Skocijana, Rake ali iz Studenca računa vsak voznik najmanj 50 kron. Ker je kupčija skrajno slaba, pripelje kmet pujske vsaj trikrat na trg, preden jih more prodati. Za nje dobi približno 240 kron; vožnja ga stane 150 kron zase in za voznika porabi vsakokrat približno 50 kron. Od vse prireje ima torej 60 kron izgube.

Vrhutega mu nabijejo še dohodninski davek, češ le plačaj kmet „dobičkar“. Ako pojde tako naprej, bodo prišle v nekaj letih vse kmetije na boben.

Vlada naj dopusti prosto trgovino vsaj po Sloveniji in kmalu bo ustrezno tistim, ki bi radi kupili, pa ne morejo, in prodajalcu, ki mora prasiče pod ceno prodajati. Prasičereja je krila dosedaj skoro vse stroške kmetij po Dolenjskem. Sedaj je kmet prisiljen jemati na posodo, ako hoče kriti stroške. — Kam pa zadolžene kmetije peljejo, vsak dobro ve. Z govejo živino ni dosti prireje; nanjo mora kmet čakati dva do tri leta, preden je za prodajo. S čim naj kmet med tem časom krije stroške? Kovač prekuje par konj ter računa 50 kron; prekovanje je potrebno najmanj osemkrat na leto. Stroški znašajo 400 kron. Kam pride kmet v takih okoliščinah?

V mirnem času je prodal kmet par pujskov za 30 kron in dobil ene hlače za tri krone; sedaj pa prodaja par pujskov za 60 do 80 kron in plača za ene hlače 120 kron. Hlače raztrga pri delu gotovo v treh mesecih. Preden pa priredi pujske, da so dobri za prodajo, minejo tudi trije meseci. In če bi imel skrbeti samo zase, kje pa je še ostala družina! In vrhu tega sliši večkrat še razne prijaznosti, kot da je oderuh, dobičkar itd.

Naj vlada vendar uvidi, da je in da bo kmečki stan državi najmočnejša opora, zato naj skrbi za njegovo povzdigo in za to, da se ga ne zatira.

Kmečki sin.

Resnica in laž.

Da se povzdigne resnica, naj se zatira krivica! Glavno sredstvo krivice je laž. Torej zatrimo laži pot in izruvajmo njene korenine!

Da se to nekako umetno zgodi, bilo bi svetovati, da se vsakemu lažniku naloži kazenska globa (ali davek). Ko bi se to vpeljalo v naši državi Jugoslaviji, bili bi pri tem najprvo in najhujše prizadeti vodilni krogi monopolne klerikalne stranke.

Dovolite, da vas nekaj vprašam. Sicer se mi ne vidi vredno, da se pečam z ljudmi, ki hočejo sami sedeti pri zeleni mizi politike in sklepati tamkaj račune (katere naj bi plačevali državljani in pri katerih je najhujše prizadet le kmet) ter z gospodi, ki srkajo šampanjec na naš račun, kakor so že vajeni od nekdanj. Ker se nahajamo sedaj v novem državnem položaju, vam stavim sledeča vprašanja, in sicer: 1.) katerega stanu je največ v Jugoslaviji; 2.) kdo naj vodi in zastopa kmeta; 3.) kdo ve boljše nego kmet, kako se naj drži za plug in za motiko; 4.) kdo podpira in živi vse druge stanove; 5.) kdo je bolj negotov plačila za svoje delo kot kmet; 6.) ali nima kmet pravice videti sleherni račun, katerega mora na vaš ukaz plačevati; 7.) ali ni kmet tako svoboden državljani kakor gospoda; 8.) zakaj trdi gospoda, da se kmet ne zna sam voditi; 9.) kako pa ga je gospoda vzgajala od leta 1848. pa do danes; 10.) ali se ne govori gola resnica, če se očita, da je imela gospoda kmeta le za to, da ji je polni žepe in mastil želodec; 11.) je li gospoda zares kaj dobrega storila za kmeta; 12.) ni li gospoda silo rabila, ko je zbiral kmeta v svoj tabor, kot se je to zgodilo na shodu „Kmečke zveze“ pri Sv. Marjeti ob Pesnici v nedeljo dne 10. septembra 1919., ko se je branil dostop h govorniku, ki je bil kmečki strokovnjak; 13.) ali zamore krojač krpiti čevlje, ako se tega ni učil?

Mnogo in nešteto bi bilo še vprašanj na vas, ki se drvite za našim vodstvom, toda za danes vam bodi to dovolj.

Ker je pa gospoda dostikrat mnogo bolj razpoložena za pisanje nego mi kmetje, ki komaj čakamo, da se od trudapolnega dela odpočijemo, drznem se naši monopolni klerikalni stranki

predložiti še eno vprašanje, in to je: Zakaj je profesor dr. Hohnjec izpodrinil našega poslanca Ivana Roškerja ter kdo izmed nas kmetov je volil njega za svojega zastopnika in na kak način je bil izvoljen? Morda ne vemo, da je to zahrbtnost, saj je g. župnik pri Sv. Marjeti poudarjal in trdil, rekoč: „Poslanec Rošker je bil ovržen zato, ker ni bil zanič“. Ko ga je nekdanji ondodni župan Ivan Thaler zafrknil, reki: „Rošker pač ni hotel tako plesati, kot ste vi godli!“ se je g. župnik izrazil: „Rošker je bil proti veri in proti nam!“ Lagati jih ni sram, teh gospodov!

Kmet iz Slovenskih goric.

Naša pot.

Vse politične stranke obetajo kmetu zboljšanje njegovega položaja, a namesto da bi šlo na bolje, vidimo, da je kmet vedno na novo tepen. Če pa poslanca kake politične stranke na shodu pokličeš na odgovor, noče prevzeti nobene odgovornosti za tiste brce, ki jih dobiva kmet. Da, še takrat ne, kadar je njegova stranka sama udeležena na vladi. Izgovor se kaj hitro dobi: Saj takrat, ko se je o tem sklepalo, gospoda poslanca ni bilo zraven, je bil zadržan zaradi bolezni ali pa po opravih. Sicer pa pravi, da je njegova stranka vse storila, da zlo prepreči. Zalibog pa da v tem slučaju (!) ni bilo mogoče nič doseči, ker so druge stranke drugače odločile, ali ker je minister, sklicujoč se na državne potrebe, kar sam na svojo pest ukrenil tako, kakor ni prav. H koncu tacega zagovora pa se gospod poslanec samozavestno udari po prsih in slovesno izjavi: „Zagotovem vas, kmetje, da mi in naša stranka smo in bomo storili vse, kar je mogoče, da se ta za kmeta tako krivična odredba čim prej ukine!“ Poslanec odide, odredba pa seveda ostane še dolgo v veljavi, in žuli kmeta naprej. Se več! Za njo pride zopet kaka nova škodljiva odredba in tako naprej, da ni nikoli konca.

Tako nekako se je izgovarjal na primer poslanec SLS., ko ga je zadnjič na shodu v Mavčičah kmet Novak iz Jame prijemal zaradi tega, ker je vlada v Beogradu naložila v svoji kratkovidnosti veliko carino na take predmete, ki jih kmetje zelo potrebujejo, tako da so cene tem predmetom strašno poskočile in je vsled tega kmetovanje občutno otežkočeno. Poslanec je dokazoval, da je „Slovenska ljudska stranka“ glede odredbe o carini popolnoma nedolžna, ker je finančni minister to odredbo menda izdal, ne da bi „Slovenska ljudska stranka“ imela priložnost proti njej nastopiti, da pa je odredba krivična, da žuli kmeta in da je on in njegova stranka za to, da se ta odredba prekliche. Mi bi o tem ne govorili, ko bi bil to edini slučaj in ko bi se samo ta poslanec tako izgovarjal. Ali takih slučajev je tisoč. Na eni strani se kmetu predstavljajo, kot da so vsemogočne in da edino od njih odvisi sreča in nesreča kmečkega ljudstva. Kadar pa je kmet kljub veliki-mu (!) vplivu, ki si ga te stranke laste, na vsi črti tepen, tedaj noče biti nihče kriv, tako da mora kmet, če zahaja pridno na shode različnih strank, priti do zaključka, da je najbrže revež sam kriv svoje lastne bede in nepravde. Kako neki ne! Politične stranke, ki imajo menda vso moč v državi, ki postavljajo in odstavljajo ministre po svoji volji, so vse brez izjeme na njegovi nesreči redno nedolžne. Ali pa mora reči, da stoji kmečkemu stanu nasproti neka višja sila, strašna usoda, kizmet, proti kateri so politične stranke brez moči in pred katero klonijo glave tudi tisti, ki trdijo o sebi, da so kmetovi najboljši prijatelji in da se potegujejo za njegove koristi.

Mi ne verujemo v ta kizmet, zato pa bi radi tem bolj spoznali tisto silo, ki obvladuje državo ter ustvarja politično ozračje, v katerem kmetu ni mogoče priti do pravice. To silo hočemo razkrinkati, in tej sili napovedati boj.

Kdo je kriv naše nepravde, kdo odgovoren za brce, ki lete vedno iznova na nas? To vprašanje si stavi dan na dan na tisoče slovenskih, hrvaških in srbskih kmetov, ki po sto in sto letih medsebojne ločitve tvorijo danes v naši Jugoslaviji eno samo ogromno družino trpinov. Kakor slovenski, tako trpita tudi srbski in hrvaški kmet na svoji zemlji in iščeta odgovora na to usodno vprašanje. In prišel bo čas, ko bo

ta odgovor dan, dan tako jasno, da tudi najhujši sovražniki kmeta ne bodo imeli več poguma, zoperstavljati se upravičenim zahtevam razredno in strokovno organiziranega kmečkega stanu. Tedaj pa bo tudi konec paševanja današnjih „vsemogočnih“ političnih strank.

Matija Gubec.

Strankine vesti.

Naši shodi bodo: v nedeljo dne 5. oktobra: v Sostrem po prvi sv. maši, v Mirni na Dolenjskem po prvi sv. maši v dvorani g. Bulca, v Vrhljeh ob dveh popoldne pri g. Bračiču, v Medvodah ob treh popoldne, v Poljanah nad Škofjo Loko; v nedeljo dne 12. oktobra po prvi sv. maši v Zelimljah; v nedeljo dne 19. oktobra v Toplicah po prvi sv. maši. (Več se naznani z lepaki.)

Poziv!

Vse tiste naše somišljenike, ki se čutijo sposobne nastopati kot govorniki, vljudo pozivljemo, da javijo našemu tajništvu svoj naslov ali pa se sami osebno zglase.

Politični katekizem.

Kaj je parlament?

Beseda parlament je imela v raznih časih različen pomen. Dandanašnji razumemo pod to besedo ljudsko zbornico ali državni zbor, odnosno v Jugoslaviji „Narodno predstavništvo“, v katerem delujejo od ljudstva izvoljeni poslanci, z drugo besedo predstavniki naroda ali parlamentarci. — V Avstriji je obstojala poleg ljudske zbornice tudi „gosposka zbornica“. V njej sta bila zastopana plemstvo in duhovščina; poleg tega je smel cesar podeliti dosmrtno članstvo v tej zbornici tudi raznim učenjakom in umetnikom zaradi njih posebnih zaslug. Ako je državna potreba zahtevala ustvaritev kaknega novega zakona, izpremembo kaknega zakona ali kako novo uredbo, je to morala odobriti najprej ljudska zbornica. Gosposka zbornica se je o tem istotako izrekla. Ako je čutila, da se z novim zakonom ali vsled izpremembe zakona utegne gospodi kratiti kake pravice, je odobrilev odrekla. Stvar je potem „v vodo padla“, kakor se je po navadi reklo; zakon se tedaj ni ustvaril, odnosno izpremenil.

Kaj je carina?

Carina je nekaka davščina, ki jo pobira država. V srednjem veku se je ta davščina pobirala kot **mostnina** in podobno, kakor tudi takozvana **tranzitna carina**, ki jo je bilo treba plačevati od vsakovrstnega blaga, ki je prihajalo mimo mitnic, dalje tržnina, ki jo je bilo treba odajati ob sklepih tržnih kupčij. **Finančna carina** je tista, ki naj služi državi kot, rekli bi, neke vrste redni prejemek, in se pobira penajveč od takih predmetov, ki se uvažajo iz tujine, kakor n. pr. od kave. **Varstvena carina** je tista, ki ima namen, varovati domače poljedelstvo, industrijo in obrt pred tujezmo konkurenco. Taka carina se nanaša na pridelke, odnosno izdelke, ki se jih tudi doma dovolj proizvaja, kakor so žito, živila, tkanine, stroji. Zelo visoki carini, ki naj prepreči in onemogoči uvoz takih stvari, ki jih je v državi veliko več, kot se jih potrebuje, se imenuje **prohibitivna carina**. **Carinski tarif** je seznamek vseh predmetov, ki se jih iz države izvažajo in se jih v državo uvažajo. Višina zneska, ki ga je v vsakem posameznem primeru plačati, je naznačena v takozvanih **carinskih nastavkih**. Carina se odmerja na podlagi teže, pri nekaterih predmetih pa tudi na podlagi vrednosti in temu primerno razločujemo **težinsko** in **vrednostno carino**.

Kaj je trgovina?

Trgovina je obrtno nakupovanje stvari v svrhu nadaljnje prodaje, ali bolje: trgovina je ono gospodarsko delovanje, ki posreduje promet (nakup in prodajo) med pridelovalci (producers) in porabniki (konsumenti). Glede na obseg delovanja razločujemo malo in veliko trgovino. Za varstvo koristi obrti in trgovine poslujejo **trgovinske in obrtniške zbornice**, pri večjih sodiščih tudi **trgovinska sodišča**.

Kaj pomeni beseda „konzul“?

Ta beseda pomeni od 14. stoletja dalje zastopnike države v tujemstvu, ki jim je poverjeno varstvo v tujini bivačih državljanov in posebno še varstvo in pospeševanje trgovine. Konzulov urad se imenuje konzulat.

Kaj pomeni beseda „diplomat“?

Diplomat je poslanik, ki zastopa koristi svoje države pri vladah tujih držav. Take poslanike imenuje in nastavlja navadno vladar; ravno tako sprejema vladar poslanike tujih držav, ki pridejo v njegovo državo zastopati svoje države. Po mednarodnem pravu so poslaniki nedotakljivi ali sakrosanktni.

Kaj pomenita besedi „državne finance“?

Te dve besedi pomenita nekako toliko kakor besedi „državno gospodarstvo“, to je predvsem državne dohodke in izdatke.

Kaj je „ustavotvorna skupščina ali konstituenta“?

To je zbor poverjenih (navadno od ljudstva izvoljenih) zastopnikov, ki imajo določiti ustavo in obliko države, ki se ustanavlja.

Kaj je to „državna uprava“?

Pod državno upravo je razumeti v širšem pomenu vse državno delovanje (v protislovju z državno ustavo), v ožjem pomenu pa pravosodstvo in skrb za občo blaginjo (v protislovju z zakonodajo). Dandanašnji je obseg državne uprave izražen v obstoječih upravnih uredbah, to je v ministrstvih in državnih uradih.

Dopisi.

(Vinski davek na „bivšem“ Štajerskem.) Deželna vlada za Slovenijo, odnosno nadzornišvo deželnih naklad v Ljubljani, je izdala naredbo, s katero se vpelje na bivšem Štajerskem davek na vino, in sicer na podlagi neke ponesrečene naredbe prejšnje deželne vlade v Gradcu iz leta 1917. Tako torej bomo mi slovenski štajerski kmetovalci tudi v naprej trpeli pod posledicami podedovanega greha prejšnje nemške graške vlade v zabavo in posmeh našim tovarišem v ostali Sloveniji. Za to, da so nas prej naše nemške oblasti na Štajerskem zatirale, z raznimi rekvizicijami do mozga oropale in nas pognale na rob propada, moramo biti še tudi danes po mačehovski vladani in zatirani, menda zato, da se ne bi od dobrot, ki nam prihajajo od naše ljube doktorske vlade, prevzeli? Ne, gospodje doktorji, tako se nismo dogovorili! Mi ne maramo nobenih priboljškov, hočemo pa nositi vsaj v Sloveniji enaka bremena, za kar zahtevamo enake pravice. To si zapomnite! Plačilo in posledice vam ne bodo izostale, ako nas Slovence poskušate zopet raztrgati in razdvojiti.

(Brežice.) Dne 27. septembra je bilo tukaj zborovanje vseh občinskih predstojnikov in kmetovalcev brežiškega političnega okraja. Z ozirom na naredbo deželne vlade za Slovenijo, s katero se hoče vpeljati vinski davek za spodnjestajerske vinogradnike, so poročali župani vseh krajev o velikanskem razburjenju ljudstva vsled tega nezaslišanega koraka, s katerim se hoče naše že od prejšnje graške vlade popolnoma izmzgane štajerske kmetovalce zopet po prejšnjih receptih zaslužniti. Sklenil se je oster protest proti tej naredbi in podala se je izjava, da rajši odlože vsi župani svoja mesta kot bi s tako naredbo nosili svojo kožo na prodaj med razburkano ljudstvo. Vsaj v Sloveniji bi želeli enakopravnost: enake dolžnosti in enake pravice. Vsak priboljšek v obliki krivičnih davkov, ki bi odpadal samo na nas štajerske vinogradnike, pa odločno odklanjamo. Razmotrivalo se je dalje o izvedbi agrarne reforme v našem političnem okraju in so se storili važni sklepi, ki se v obliki zahteve predložijo pristojnemu oblastvu. Odločno se je protestiralo tudi proti omejitvi posesti orožja takim osebam, ki orožje nujno rabijo za brambo svojega imetja in življenja. Zahtevalo se je, da se orožni listi izdajajo neovirano tistim osebam, ki jih občinski uradi priporočajo brez vseh nadaljnjih-poizvedb orožnikov. Občinski uradi bodo gotovo svoje ljudi bolj poznali kot orožniki, ki se dostikrat vsakih par tednov menjajo.

Z vso strogostjo pa se naj zasleduje sumljive elemente, ki se oboroženi klatijo po gozdovih in napadajo poštene ljudi. V izsleditev in iztrebljenje teh ljudi se dosedaj ni povzel še noben potreben korak. To zborovanje je bilo že tretje v tekočem letu, na katerem so zastopniki občin vsega političnega okraja složno razmotrivali naše kmečko-gospodarske potrebe.

(Brežice.) Ob priliki predpisa vinskega davka za slovenske štajerske vinogradnike bi podpisani zelo radi zvedeli, kje neki tičijo sedaj tisti gospodje doktorji, ki kot „kmečki“ štajerski zastopniki vlečejo masne poslanske dijete v Belgradu? Vi „kmečki prijatelji“, sedaj je čas, da pokažete svojo ljubezen do nas kmetov in se zavzamete za naše pravice. Pa sedaj nimate časa, kdo pa bi se prepiral in šetal po Belgradu. No, prišli boste že še, ko boste rabili glasove! Kajne? Pa vašo „ljubezen“ vam bomo vrnili! In kaj dela „Slovenski Gospodar“, da niti najmanj ne omeni krivice, ki se nam hoče s tem davkom prizadejati? Tudi on nima časa, mora obhajati zmagoslavje nad našo kmečko organizacijo, katero je spremil k pogrebu v St. Ilju. Pijan veselja, da je zamogel najti v St. Ilju nekaj nepoučenih ljudi, ki so se dali nahujskati in zapeljati k napadom na naše organizatorje, vriska kot mlad petelin in modruje sam nad svojo budalostjo. Gospodje pri „Kmečki zvezi“, če nas hočete pripraviti do tega, da vam vračamo milo za drago, boste imeli presneto malo shodov na Štajerskem. Pomilujemo pa tiste St. Iljčane, ki so se dali nahujskati od človeka, ki je kot urednik „Slovenskega Gospodarja“ delal največjo propagando za nemške Habsburžane in ščuval Slovence na boj proti lastnim bratom Srbom, katere je imenoval narod roparjev, morilcev itd. In tak izvržek človeštva se upa nas, ki smo trpeli preganjanje za našo narodnost in osvobojenje, blatiti z nemškutarji, brezverci itd. S tem, da ne izločujemo po vzgledu „Slovenskega Gospodarja“ tistih, ki so bili zapeljani po „Štajercu“ in njegovih generalih, vršimo najboljše državno delo, ker jih s svojim postopanjem pripeljemo zopet na pravo pot zavednih državljanov. Ker se je „Slovenski Gospodar“ svoj čas zaletaval v „mehko šibko hrbtenico“ podpisanih, mu povemo, da ni samo naša hrbtenica, ampak da sta tudi naša volja in naša pest tako trdni, da jih ne omehkuži več noben hujskač in razdiralec kmečke sloge. Ideja ujedinjenja našega kmeta se je rodila obenem povsod tudi v našem Posavju. Dne 5. marca t.l. smo bili zbrani v Brežicah na gospodarskem posvetu vsi kmečki župani in kmetovalci brežiškega okraja. (Štirje župani prejšnji pripadniki liberalne in 12 županov prejšnje klerikalne stranke.) Uvidevši, da je ravno in edino kmečki stan tisti, za katerega dobrobit se ni brigala prav nobena dosedanja stranka, temveč ga je vsaka nesramno z lažjo, s hinavščino in z zaničevanjem izrabljala, se je izrekla soglasno potreba o ujedinenju, osamosvojitvi in organizaciji kmečkega stanu v lastni stanovski stranki. Naročilo se je priljubljenemu nam tovarišu Ureku, da deluje v imenu nas vseh na udejstviti teh najpotrebnejših in svetih načel. Sele po dolgem smo se znašli in ustvarili proti volji časti in vlade lakomne gospode, naj si bo kakršnekoli barve, svojo čisto in samokmečko organizacijo, a brez nemškutarjev in naših ljubih doktorjev. To idejo sta ustvarili sila in volja kmečkega ljudstva samega, in za to idejo gremo v boj do popolne zmage trpečega ljudstva nad brezdelnimi paraziti. Vera zaradi tega, če se združi trpeči rod, ne bo trpela, temveč se okrepila, če bo verno ljudstvo uvidelo, da je cerkev res hiša božja, v kateri bo deležno božje besede. Končno še omenimo, da si odločno prepovedujemo, da bi nas, ki smo osiveli v delu za narod, taki mlečnozobi fantički krog „Slovenskega Gospodarja“ imenovali nemčurje ali brezverce. Sicer pride obračun, ki pa ne bo lahek.

Vsi župani brežiškega okraja.

(Dramlje.) Slučajno mi je prišla v roke št. 36 „Slovenskega Gospodarja“, v kateri je dopis iz Dramelj. Dopisnik jadikuje, da se stari prepirljivi časi vračajo. Kdo pa je kriv prepirljivosti v mirnih Dramljah? Naši pradedje so cerkev sv. Magdalene postavili za božjo čast in za dušni blagor človeštva. Privandral je pa neki politični kovač, ki je to božje svetišče izpremenil v politično kovačnico, kjer se na svetem mestu zlorablja vera in celo sam Bog v politične

namene. Trn v peti je temu kovaču tudi shod SKS., ki je bil dne 31. avgusta in na katerem se je resnica govorila. Proti temu shodu se vsako nedeljo s prižnice bje. Dopisnik omenja tudi, da „Slovenski Gospodar“ deluje za kmečki stan že 53 let. Mislim, da bi bilo v 53ih letih že čas, da bi bil „Slovenski Gospodar“ (ako je res tako vnet za kmeta) priporočal „Samostojno kmetijsko stranko“, ker kmet je že dalje suženj kot 53 let. Omenjeni list poroča nadalje, da piše „Kmetijski List“, da sprejema: liberalce, klerikalce itd. No, ako se grešnik spokori, ali se naj izbje iz človeške družbe? Nadalje pa dopisnik „Slovenskega Gospodarja“ še svari: „varujte se krivih prerokov!“ Na uho povem temu dopisniku: „Varovali se bomo krivih prerokov, tistih, ki hodijo v ovčjih oblačilih, pod katerimi se skrivajo grabežljivi volkovi, kateri pravijo, da je vera v nevarnosti in nam s tem mečejo pesek v oči. Varovali se bomo tistih, kateri hočejo še nadalje kmeta v krempljih držati. Varovali se bomo tistih, kateri nimajo v svoji torbi nič dna!“

Kmetavzar.

(Jarenina.) Zgražamo se, ko čitamo napade na govornika naše stranke Mermoljo, ki ga hočejo nasprotniki na vsak način narediti za Nemčurja ali narodnega izdajalca. Dobro vemo, kako neustrašeno je nastopal med Nemškutarji in Nemci za slovensko in jugoslovansko stvar, ko je prišel v naš kraj. Kot tak je bil od nas občudovan in spoštovan. Ob prevratu je na raznih shodih ljudstvo poučeval in miril. Skrbel je, da so se odstranili nemški napisi od Maribora do St. Ilje. Pripravil nas je za mariborsko slavnost, ki je bila dne 15. decembra 1918. On nas je navdušil, da smo pripravili kolono okinčanih voz. Ko smo mlačni zadnji čas odpovedali, je šel ponoči okoli, da nas je zopet pregovoril. Da bi bil sedaj drugačen, tega ne verjamemo, ker ga poznamo. Stajercijanci, ki so pristopili k naši kmečki stranki, skrbje, da govore v vsaki družbi le slovensko in gledajo, da postanejo to, kar smo mi vsi. Mi se tu pa tam spozabimo, da nemško govorimo, on pa, če prav zna, ne govori nikoli nemško s tistim, ki zna slovensko. Nasprotno pa vidimo ravno pri SLS., pri naši gospodi, kako ščitijo najzagrizenejšje Nemce, celo naznanjene izdajnike, ker se hlinijo, da so z njimi. Oni se smejo bratiti z zagrizenimi Nemci, mi pa ne bi smeli sprejeti Slovence, ki so bili nasprotni njih ljudski stranki. Tudi s tem sredstvom ne bode nič opravili. Mi kmetje že vemo, kam spadamo.

(Kostanjevica.) Iz otrobov v „Domoljubu“ in „Slovencu“ posnemamo, da trpi neki „gospod“ na živčni bolezn: preganjavici. Kadar se mu blede, se mu prikažejo gostilničarji, mesarji, mlinarji, konjski prekupčevalci i. dr. Dalje se mu sanja o liberalcih, naprednjakih, demokratih in navdušenih zaupnikih ter samostojnih kmetih. Napadi se pri tem „gospodu“ ponavljajo po vsakokratnem kretanju „Samostojne kmetijske stranke“, vsled česar je pričakovati, da se „gospodovi“ živci še ne bodo pomirili. Osebito pa ga bodejo v oči kmetijski lepaki. Če ne pride ta „gospod“ preje na Studenec, bomo kmalu v stanu mu preskrbeti imeniten recept, po katerem izgine preganjavica v nekaj minutah. Odgovarjamo mu pa ne, res ne.

(Pišec.) Dne 28. septembra, torej na Mihaelovo nedeljo, sem slišal pri prvem svetem opravilu pridigovati g. kaplana Toplaka: „Sveti Mihael vas prosi in naroča, naj vsak človek sedaj ob volitvah, ko bo moral oddati vsak mož, vsaka žena, vsak fant, vsako dekle itd. svojo glasovnico, dobro pazi, komu bo oddal svoj glas. Kajti sedaj se bodo delali zakoni za dolgo, dolgo dobo in težko bo potem zakone izpreminjati.“ Radovedno so se poslušalci izpraševali: „Kdaj neki je bil gospod kaplan pri sv. Mihaelu v politični avdienci?“ Sicer se pa nič ne bojte, gospodje, mi bomo že pazili, da ne dobi naših glasovnic noben frakar, ki bi naš potem s svojim zakonom zažulnil za dolgo, dolgo dobo.

(Iz Šmihela.) Kakor po vseh sosednjih župnijah, tako smo imeli tudi pri nas birmo. Zalostno je, da je naš presvetli gospod knezoškof med pridigo pozabil, da je na cerkveni prižnici, ker drugače bi nedolžnim otročičem, katerim je prišel delit zakrament sv. birme, namesto pridige ne naredil političnega shoda, na katerem je agitiral za „Kmečko zvezo“, orle in orlice in drugo, zraven pa zabavljal čez našo „Samostojno kmetijsko stranko“. Uspeh tega je bil ta, da se je

takoj drugi dan vpisalo v „Samostojno kmetijsko stranko“ okoli 100 novih članov, ki so se naročili na „Kmetijski List“.

(St. Rupert nad Laškim.) V „Slovenskem Gospodarju“ od dne 18. septembra sem čital članek iz St. Ruperta nad Laškim, v katerem me neko mlečnozobo dopisunče napada, da se na vso moč trudim za „Samostojno kmetijsko stranko“. Res je to, ker želim, da bi se vsi kmetje organizirali v tej stranki; pa žalibog je med nami še nekaj neumnežev, ki z odprtimi ustmi in očmi poslušajo zapeljive besede razne gospode, katera bi najraje kar vse kmečko ljudstvo v najglobokejše brezno pahnila. To dopisunče mi očita, da sem mnenja, da bi jaz najbolje zastopal kmete v državnem zboru, a tega jaz nisem nikdar govoril. Najbrže se take misli temu dopisunu podijo po glavi; rad bi imel, da bi ga izvolili v parlament, kjer bi se boril z „uma svitlim“ za svoj žep. Kar se pa tiče meča, ga pa znam bolje sukati nego ta mlečnozobec. Zdaj se vsi držite kmetov na vso moč, a kadar pa bi se dalo kaj napraviti v kmečko korist, pa molčite kakor grob. Vsiljujete nam svojo „Kmečko zvezo“, ker nas imate še vedno za neumne, mi dobro vemo, kje nas čevlji žuli. O srečni so tisti, ki ne sejejo in ne žanjejo, pa vendar dobro živijo! Jaz pa sejem in žanjam in vendar slabo živim.

Jakob Pušnik v Lešah.

Stanje živine in prasičev.

Ker se od raznih strani vedno ponavlja, deloma nevedoma, deloma vedoma, z namenom trditve, da je naša živinoreja in prasičereja uničena, zato podajamo sledeča pojasnila o dejanskem stanju, sestavljena po uradni statistiki.

Stanje govedi in prasičev pred in med vojno in po vojni:

Okrajno glavarstvo	Goveda			Prasiči		
	1910	1918	1919	1910	1918	1919
Črnomelj . .	14.700	14.353	13.941	13.197	8.063	7.921
Kamnik . .	20.621	17.726	18.577	15.481	11.448	6.880
Kočevje . .	20.076	17.733	18.787	12.265	6.976	8.543
Kranj . .	27.849	21.500	24.067	15.165	7.963	8.119
Krško . .	22.714	21.120	22.764	32.876	20.289	21.641
Litija . .	19.596	17.706	19.661	12.155	7.921	9.330
Ljubljanska okolica . .	28.944	25.146	27.882	14.648	12.750	13.546
Novo mesto . .	22.771	20.011	22.366	25.102	11.970	15.831
Radovljica . .	12.964	11.227	11.116	11.209	6.881	6.083
Skupaj . .	190.235	166.522	179.161	152.098	94.261	97.894

Mogoče nam je o tem objaviti le stanje v nezasedenih okrajnih glavarstvih bivše kranjske dežele. Za štajerske in koroške okraje nam manjka točnih podatkov iz leta 1910., deloma pa tudi iz leta 1918. Kolikor pa se je dalo ugotoviti, je padlo stanje živine na štajerskem za polovico več kakor na Kranjskem. Iz zgoraj navedenih števil je razvidno, da imajo nekateri okraji zdaj več živine kakor pred vojno. Ti okraji so: Litija, Novo mesto, Radovljica, Krško. Tudi kranjski okraj bi imel več živine, ako bi ne bili zasedeni nekateri kraji, kakor n. pr. Sorica in Osenica. V vseh političnih okrajih se je število živine znižalo pri skoraj 200.000 glavah za 11.074 glav ali okoli 5½ %. V resnici pa tudi teh 11.000 glav ne manjka, ako upoštevamo, da se je pri štetju, ki se je vršilo to leto, veliko živine zamolčalo iz strahu pred eventualnimi rekvizicijami. To vedo župani, ki so štetje vodili, najbolje sami. Tudi razmerje med mlado in staro živino je precej tisto, kakor je bilo leta 1910.

Precej slabše slika pa se kaže pri prasičih, čemur je pa vzrok, ker je bilo med vojno veliko pomanjkanje krme; krompirju in repi je bila cena zelo visoka radi pomanjkanja živil in se vsled tega nista porabila za krmo prasičev. Vendar je število že precej dorastlo, tako da bo prišlo število prasičev v doglednem času na normalno stanje.

S tem, upamo, bo javnost poučena in se ne bo dala begati z neresničnimi govoricami, katere širijo taki ljudje, ki zasledujejo kake osebne koristi, bodisi tudi na stroške resnice in dejanskega položaja.

Gospodarstvo.

(Nova kompenzacijska pogodba z Avstrijo) se dobi v Narodni knjigarni v Ljubljani ter stane s poštnino vred 70 vinarjev.

(Živinozdravniška visoka šola v Zagrebu.) Prvi semester te šole se je otvoril po izporočilu poverjenišva za socialno skrbstvo dne 1. oktobra.

(Sejmi v novomeškem okraju) so zaradi kužnih bolezni pri govedi, ovcah in kozah do preklica prepovedani.

(Konjska tekma v Ljubljani.) Komanda Dravske divizijske oblasti priredi v nedeljo dne 19. oktobra ob eni popoldne v Ljubljani konjsko tekmo v korist invalidov in za bodoči stadion v Ljubljani. Pogoji: I. Šolsko jahanje: za konje v zasebni lasti aktivnih in rezervnih častnikov, člane „Slovenskega jahalnega kluba“, Sokole in Orle. V koraku, trabu in galopu vse hoje, stranske hoje, parade in obrati, da se vidi, v koliki meri je konj izučen. Skok čez dve zapreki: šibje in tripple-barre. Klasificirala se bo razen izvežbe in sedeža jahača tudi pravilna jahalna oprema. Prvi dobitnik: 1200 kron in častna nagrada; drugi dobitnik: 800 kron in častna nagrada. Izključeni so konji, ki so dobili prvi dobitnik pri konkurencah v šolskem jahanju že kdaj prej. — II. Tekma v skakanju: Odprta kakor pod točko I. Lovski galop, 6 zaprek: zid, jarek, tripple-barre, stena, šibje z jarkom, bulfinch. Zapreke niso nad 1 m 20 cm visoke in čez 3 m široke. Prvi dobitnik: 1000 kron in častno darilo; drugi dobitnik: 600 kron in častno darilo; tretji dobitnik: 400 kron in častno darilo. Izključeni so konji, ki so dobili prvi dobitnik pri tekmah v skakanju že kdaj prej. — III. Dirke: a) Prva steeplechase: za aktivne častnike na konjih v zasebni lasti aktivnih častnikov. Daljava okoli 3800 m; 6 različnih ne čez 90 cm visokih, čvrstih in ne čez 3 m širokih zaprek. Za štiri letne in starejše konje. Težina: štiri letni 65 kg, petletni 70 kg, šestletni in starejši 72 in pol kg; polnokrvni konji 5 kg več; zmagalci v javnih dirkah 3 kg več. Vpisnina do določenega roka 50 kron, pozneje ali na startu 100 kron. Prvi dobitnik: 3000 kron; drugi dobitnik: 1000 kron; tretji dobitnik: častna nagrada. b) Druga steeplechase: za rezervne častnike, člane „Slovenskega jahalnega kluba“, Sokole in Orle. Odprto za konje v zasebni lasti. Pogoji in dobitki kakor pod III. a). c) Tretja steeplechase: za aktivno službeče podčastnike na službenih konjih. Daljava okoli 3000 m, 6 različnih ne čez 90 cm visokih, čvrstih in ne čez 2 in pol metra širokih zaprek. Brez izenačenja težine in brez vpisnine. Prvi dobitnik: 1000 kron; drugi dobitnik: 500 kron; tretji dobitnik: častna nagrada. d) Kmečka dirka: za kmetovalce Slovenije. Jaha posestnik ali član njegove družine, po možnosti v narodni noši. Daljava 1600 m. Dve čvrsti zapreki, ne čez 60 cm visoki. Prvi dobitnik: 1000 kron in častno darilo; drugi dobitnik: 500 kron in častno darilo; tretji dobitnik: častno darilo. — Prijava konj se izvrši najbolje osebno ali brzojavno konjskemu referentu Dravske divizijske oblasti do dne 8. oktobra. Eden in isti konj se sme prijaviti tudi za več konkurenc. Vpisnino je treba plačati za vsako konkurenco posebe. Prijava obsega: 1.) ime in priimek lastnika konja; 2.) ime in priimek jahača; 3.) ime, barva, starost in spol konja; 4.) ali je konj polnokrven ali polukrven; 5.) ali je konj dobil kako javno dirko, kdaj in kje; 6.) za katero tekmo se konj prijavi. Denar za vpisnino se mora poslati istočasno s prijavnico. Oprema: Častniki v uniformi, Sokoli in Orli v kroju. Vsak jahač se mora sam pobrigati za predpisano obteženje svojega konja. Opombe: 1.) Vsi častniki, kateri jahajo pri tekmah I in II, se zglašijo na predan tekme k preizkušnji na svojih konjih ob desetih na letališču letalske eskadrile v Šiški. Kdor ne pride, je od tekme izključen. 2.) Rezervni častniki, ki aktivno ne služijo in nimajo lastnega konja, se smejo udeležiti tekme na službenih konjih. 3.) Hleve nakaže konjski referent. 4.) Za slučaj, da bi stalno deževalo, si pridržijo komanda Dravske divizijske oblasti pravo, tekmo preložiti, kar se bo po časopisih pravočasno objavilo.

(Prost izvoz vina v Avstrijo.) Jugoslavija je dne 1. septembra sklenila z Avstrijo kompenzacijsko pogodbo, na podstavi katere smejo Avstrijci v Jugoslaviji svobodno kupovati in Jugoslovani v Avstriji svobodno prodajati. Avstrijski kupec plača vino Avstrijskemu blagovnoprometnemu uradu na Dunaju; blagovnoprometni urad mu da uvoznico za vino, ki jo kupec pošlje prodajalcu v Jugoslaviji. S to uvoznico more

prodajalec vino svobodno izvoziti. Obračun z inozemstvom napravi prodajalec s centralno upravo za trgovski promet v Belgradu, ki ima svoje podružnice v Ljubljani, Zagrebu in Zadru.

(Oddaja smodnika in razstreliva.) Industrijskim tvrdkam, ki rabijo razstrelivo, in lovskim društvom, ki rabijo smodnik, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled naredba vojnega ministrstva, ki vsebuje predpise glede nakupa smodnika in razstreliva.

(Petrolej za zimo.) Uprava državnih trgovskih uradov naznanja, da je na potu iz Amerike v Solun šest milijonov kilogramov petroleja za Jugoslavijo. Deželna vlada v Ljubljani dobi za Slovenijo tri milijone kilogramov tega petroleja. Cena bo baje 4 do 5 kron za kilogram.

(Petrolejski vrelci) so odkrili v Lipiku na Hrvaškem. Komisija je dognala, da bo dajal ta vrelci štiri milijone kubičnih metrov sirovega petroleja. Vlada namerava od vrelca napeljati cevi v zagrebško plinarno, kjer bi se petrolej eksploital. Računajo, da bi to podjetje dajalo letno osem milijonov dinarjev čistega dohodka.

(Kronskih bankovcev) pri nas ne bodo žigosali, ampak jih bodo opremili s posebnimi znamkami.

(Zaplenjeni bankovci.) V Špilju so dne 25. septembra zaplenili petim osebam, došlim iz Avstrije, za dva milijona novotiskanih bankovcev po 1000 kron in štampilijo, s katero so žigosali ta denar.

Politične vesti.

(Samo kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.) Prestolonaslednik regent Aleksander je izdal tale ukaz: Na predlog našega ministra vojne in mornarice in po zaslišanju ministrskega sveta odločili smo in odločujemo: 1.) da veljajo dosedanja vojni zakoni kraljevine Srbije začasno za vsa oblastva kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev; 2.) da se v vseh navedenih zakonih, določilih, pravilih in predpisih besedi „Kraljevina Srbija“ zamenjata z besedami „Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev“, besedi „srbiska vojska“ z besedami „vojska kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev“ in nazadnje besede „srbški podanik“ ali „srbški državljani“ zamenjajo z besedami „državljani kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev“. — Kraljevine Srbije torej ni več, živel kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev!

(Prestolonaslednik je odložil potovanje v Hrvaško in Slovenijo) za toliko časa, da se rešijo važna državna vprašanja, ki so sedaj na dnevnem redu. Sodi se, da bo mogel potovati šele proti koncu oktobra.

(Vladna kriza.) Prestolonaslednik je pisal drju. Pavloviču, naj skuša takoj napraviti konec

sedanjemu stanju in naj mu prinese predloge za sestavo vlade. Pogaja naj se s šefi parlamentarnih strank, ter jim pove, da hoče, ako se vlada ne sestavi, poveriti sestavo vlade na lastno odgovornost in da se pri tem ne bo držal parlamentarnih običajev. — Ravnokar izvemo, da je naloga, sestaviti nov kabinet, poverjena Stojanu Protiču.

(Volilni zakon.) V ministrstvu za konstituantno so izgotovili dodatek in motivacijo za volilni zakon. Za volitve se že delajo velike priprave. Vršile se bodo v začetku prihodnjega leta.

(Naša država podpiše mirovno pogodbo.) „Petit Parisien“ piše, da bo po informacijah, katere je dobil, Jugoslavija najbrže podpisala mirovno pogodbo.

(Wilson zahteva, da bodi Reka samostojna država.) Baje je prejel Clemenceau od Wilsona noto, v kateri ta zahteva, da se uveljavi prejšnji predlog italijanske mirovne delegacije, da naj bo Reka samostojna država brez ljudskega glasovanja.

(Vojna med Jugoslavijo in Italijo.) Italijanski listi veliko pišejo o eventualni možnosti, da nastane vojna med Jugoslavijo in Italijo zaradi znanih D'Annunzievih pustolovščin na Reki in to še posebno, ako bi pohlep zavedel D'Annunzia, da bi stegnil prste po Dalmaciji. Italijanska vlada je proti vsemu temu brez moči. Tako časnikarske vesti. Mi pa smo uverjeni, da je D'Annunzio zasedel Reko z vednostjo in s podporo italijanske vlade. Vse izgovarjanje italijanske vlade je samo komedija.

(Reka in Amerikanci.) Glasom vesti ameriških listov je izprevideti, da vlada v Ameriki mnenje, da bi morala Amerika glede Reke napraviti red makari z orožjem.

(Draginja na Reki.) Od reških beguncev izvemo, da postaja draginja na Reki vsak dan večja, odkar je znani hujskač D'Annunzio zasedel Reko.

(Wilson grozi Italiji z blokado.) „Chicago Tribune“ poroča, da grozi Wilson Italiji z blokado, ako ne prežene D'Annunzia z Reke.

(Položaj italijanskega kralja ogrožen.) Dunajski listi prinašajo vesti iz Pariza, da je položaj italijanskega kralja zelo ogrožen. Govori se, da se misli odpovedati kroni na korist svojega sina. Proletariat se v Severni Italiji pripravlja na prevrat. „Avanti“ pozivlja na boj proti onim hujskačem, ki hočejo vojno z Jugoslavijo. Baje razpolagajo komunisti okoli tega lista s svojim zelo dobro organiziranim moštvom in s častniki.

Razne vesti.

(Iz Maribora.) Iz „Jugoslavije“ posnemamo naslednje: „Mirko Gršovnik, brzojavni dela-

vec v Mariboru, je imel na težkem porodu bolno ženo. Letal je od Poncija do Pilata proseč pomoči, pa zaman. Najprvo je bil pri zdravniku drju. Urbančku, ki ga je pred vsem vprašal, kakega stanu je ter mu potem kratko odgovoril, da nima časa. Mož je hitel na to k drju. Krausu, ki ga je pa lepo odslovil, češ da mu sploh toliko ne more plačati, kar on zgubi, če gre na njegov dom, ter ga je poslal k drju. Dražu, ki mu pa je dejal, da nima časa, in mu svetoval k drju. Ziergastu: Ta ga je vprašal, kako da pride nazadnje k njemu, potem pa izjavil, da tudi on ne more priti. To je bilo dopoldne, zvečer je pa dete umrlo na porodu in tudi žena je na smrt bolna. Ali je mogoče kaj takega v 20. stoletju?

(Denar na ulici.) Mestna občina v Splitu je dala v Zagrebu tiskati mestni denar po 20 vinarjev. Ta drobiž so iz Zagreba poslali preko Sarajeva v Split. Ko so v Sarajevu ta denar v pošt-nih vozovih odpremljali na pošto, je iz voza padal ta drobiž, kakor da bi ga nekdo nalašč sejal. Otroci so pridno pobirali denar in nikogar ni bilo, ki bi to preprečil. Koliko drobiža je bilo na ta način „posejanega“, se dosedaj še ni dalo dognati.

(Rešitev premogovne krize?) Angleški znanstvenik Charles Parsons je izrazil pred angleško zadrugo za pospeševanje znanosti idejo, kako naj bi se nadomestil premog, katerega pomanjkanje dela ljudstvu toliko preglavic. Po njegovem mnenju bi morali izkopati v zemljo do 20 km globoke rove, skozi katere bi dohajala tolika množina pare, da bi se mogel z njo nadomestiti premog. Časopisi prinašajo poročila o poizkusih, ki potrjujejo Parsonovo mišljenje.

(Ogenj v vlaku.) Dne 28. septembra se je na vožnji med Indijo in Zemunom vnel železniški spalni voz, ki je popolnoma pogorel. Požar sta zakrivila dva potnika, ki sta kuhala čaj in jima je vsled nepazljivosti eksplodiral špirit. Vagon je bil naenkrat v ognju, tako da gašenje ni moglo uspeti. Od ljudi se ni nihče ponesrečil, škoda pa je ogromna. Samo dvema Angležema je zgorel milijon frankov, ki sta jih imela v papirnatem denarju.

(Turško novo leto.) Dne 26. septembra so obhajali Mohamedanci svoje novo leto 1338. — Dan poprej pa so obhajali Judje svoje novo leto 5680.

(Morilec nedorasle deklice.) Neki Seydl, ki je zadušil in posilil v Trziču na Gorenjskem nedoraslo deklico in ki ima dve živi ženi, je bil obsojen od ljubljanske porote na smrt.

(Tatvina.) V noči od dne 17. do dne 18. septembra je bila ukradena posestniku Jožetu Mešetetu v Vrbljenah št. 9 pri Igu kobila lipičanske pasme z liso na glavi. Pred nakupom svarimo.

Mali oglasi.

Stiskalnico za sadje in grozdje proda
Mihael Kavčič,
kovač v Kosezah pri Ljubljani.

Restavracija Krvarič (proj Perles), Ljubljana,
Prešernova ulica št. 9,
se priporoča.

Ženitna ponudba. 30 let star kmet
prikupljivega vede-
nja išče zaradi pomanjkanja poznanstva do-
bro, verno, pošteno in pridno zakonsko dru-
žico. Nekaj premoženja se želi. Tajnost za-
gotovljena. Ponudbe na upravnishstvo „Kme-
tijskega lista“ v Ljubljani.

Kmetje!

Ako imate kaj na prodaj, ako hočete kaj
kopiti, ali česa iščete, priobčujte v našem
listu. Velikost pričujočega poziva stane za
„Male oglase“ 12 K, polovica tega prostora
6 K. Najmanjši oglaš 4 K.
Denar pošiljajte vedno naprej!

MLATILNICE

za ročni in vrtilni pogon, vratila (gepelne), čistilnice, tri-
jerje, slamoreznice za pogon z roko in s silo, sadne in vinske
stiskalnice, sadne mline, brzoparilnice, stiskalnice za seno
in druge poljedelske stroje ima vedno v voliki izbiri v zalogi

FRANC HITTI v Ljubljani na Sv. Martina cesti št. 2.

Edina zaloga poljedelskih strojev iz tvornice Umrath & Comp.

„IMPEX“

importna in eksportna družba z o. z. v Ljubljani.

Tvrdka „IMPEX“ se peča z vsemi panogami izvozne in uvozne trgo-
vine, preskrbuje domačo industrijo s potrebnimi surovinami in izvaž
industrijske proizvode lastne države. Preskrbuje domači trg s kolonialnim
blagom ter prevzema vse trgovske transakcije z inozemstvom.

Kupuje, izdeluje in izvaž vsakovratne lesne izdelke.

Za časa prehodne dobe pospešuje družba izmenjavo blaga z inozem-
stvom, da ščiti domačo valuto.

Poslovanje na lastni račun in v komisiji. Podružnice in zastopstva
na vseh svetovnih tržiščih.

Kupujem vse deželne pridelke

po najvišjih dnevnih cenah in prosim, da se
mi stavi ponudbe.

Kmetje, svarim vas, da ne prodajate svojih
pridelkov v izgubo različnim prekupeem, med
vojno nastalim vojnimi trgovcem.

Svoji k svojim!

Fran Zebal, trgovec in posestnik
v Rudniku pri Ljubljani, ob Dolenjski cesti.

Kmetska posojilnica ljublanske okolice

v Ljubljani,

r. z. z. d. z.

Obretnostne hranilne vloge po 3 %.
Sprejema vloge na tekoči račun. Če-
kovni promet. Eskont in inkaso menic.
Lombardiranje vrednostnih papirjev.
Stanje hranil vlog nad 50.000.000 K.
Rezervni zakladi nad 1.100.000 K.
Ustanovljena leta 1881.

Modna in športna trgovina

P. MAGDIĆ
V Ljubljani nasproti glavne pošte

priporoča modne in nakitne predmete,
potrebščine za krojače in šivilje, damsko
perilo, bluže, narodne vezene, zastave.

Posebni oddelek za gospode: klobuki
in slamniki, barvast in belo perilo
kravate, rokavice, vsi modni, športni
in toaletni predmeti.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinc v Ljubljani
na Sv. Petra nasipu št. 7.

Zaloga šivalnih strojev za rodbinsko
in obrtno rabo in zaloga njih posa-
meznih delov za vse sisteme.
Istotam potrebnosti za šivilje, krojače
in čevljarje.